

Ява I

Спортивна сумка гепнулася на асфальт з такою силою, що на тротуарі довкола аж підстрибнули недопалки і кришечки з-під пива.

— Драсте! — пролунав непевний молодечий голос. — А є у вас якісь за 40 копійок?

Геник добре знав, скільки грошей має при собі, але напоказ продовжував пильно копирсатися в кишенях, ніби щось шукаючи, аби продавчиня, борони боже, не подумала, що він бідний.

Бабуська, що сиділа на табуретці при коробці з цигарками, скривилася:

— Осьо, єсть «Прима» за 50 — це сама дешева...

— А за 40?

— За 40 — хіба шо спичкі.

— А може...

— Не може!

Її сиплий, просмолений голос звучав категорично і безкомпромісно. За цілий день їй, певно, вже вдосталь довелося наслухатися подібного ниття від привокзальних прохачів усіх видів і мастей. Але цей пухлий парубок з червоними від холоду щоками і дитячими очима, у поношеній куртці та замизганих черевиках не був схожий на жодного з них. Може, подумала вона, просто наркоман якийсь?

Генику ця розмова подобалася не більше, ніж їй. Аби його воля, він би зараз спокійно дивився в ліжку

серіал і горя не знав. Проте матері, очевидно, було плювати на його почуття. «Синочку, любий, — він подумки її передражнював, — я тут передачку тобі спакувала, одправила обіднім поїздом. Мені ж плювати на всі твої плани і діла — кидай усе й у свою законну п'ятницю, коли ти хотів нарешті оддохнуть після важкого тижня, їдь після занять по дощу на вокзал, щоби її забрати... Ага, канєшно! А подзвонить перед тим і спитать, чи нада мені вобщє та передача — шо, сильно сложене завдання? У мене сьогодні чотири пари було, і всі семінари! Всі! Мені, щоби якимось чудом вирулить на трояк, вобщє не можна ні одного з них пропускать — за пару тижнів починається сесія. Якщо не ходить на пари, прийдеться викласти стільки грошей, скільки вона ніколи в житні в руках не держала. Ще й ректорат недавно за ті їхні протестні шабаші підвищив покарання за прогули, вплоть до відрахування. Хотя одкуда їй, петеушниці, знать, шо таке вчитися в настоящому інституті? Ну ладно, якщо вже подивитися розклад, який я прислав на початку семестру, — це за гранню її поніманія, то можна було хотя би глянуть прогноз погоди і не заставлять мене пертися на вокзал по дощу. Ще й дощ такий, коли не понятно, чи то мряка, чи туман, чи ще шось. Я і так добряче змерз, а на ніч передають заморозки. А тут ще й наче пороблено — останній спосіб зогріть собі душу вискочив прямо в щілину каналізації біля виходу з метро. Нашо я гроші і паспорт поклав в один карман? Хотя це ще ладно, це мені можна простить, но зачєм вони оце придумали на кождому углу провірять документи? Ще й сумку двічі заставили перебирать. Шо вони, голубців не бачили? Чи картошки? Срана картошка. Толку з неї ніякого, а перти однак на своєму горбу. Ну мамка, задрала уже з цими передачками. Слідуючий раз просто не заберу і хай сама її з вокзалу пре. Луччє би грошима давала — більше толку було би. Краще б, як той казав, мать 10 копійок на

кармані, ніж ту її торбу за плечами. Де їх тепер добуть? Ану, он якийсь мужик іде, по ходу, тоже за сигаретою. О, щас попрошу в нього, що вже тепер робить...»

Він вискочив перед незнайомим чоловіком так різко, що той аж здригнувся.

— Мущина, я вибачаюся...

Чоловік у спортивній куртці, навіть не піднімаючи на нього погляду, кинув у коробку бабусі гривню, мовчки дістав червоне «Мальборо» і з виразом огиди на обличчі швидко, ледь не підтюпцем, пішов у своїх справах. Певно, він подумав, що Геник — звичайний вокзальний жебрак, який зараз буде клянчити в нього грошей. Власне, грошей би він у нього і справді клянчив, але не через їхню відсутність як таку. Не подумайте, це — інше. Якщо що, то в нього на картці лежало ще 200 гривень, і за бажання тих гівняних цигарок на них можна було купити півтора блока. Але знімати і, головне, розмінювати такий великий номінал йому не хотілося, адже за більше ніж два роки самотійного життя в Києві він помітив цікаву закономірність: щойно великі гроші перетворюються на малі — вони одразу ж тринькаються на всілякі дрібниці. Ба більше, повертатися до гуртожитку з повною пачкою було би дурістю — знаючи сусідів і пам'ятаючи, скільки до того він уже настріляв у них курива, до ранку від тієї пачки не залишилося би й сліду.

Лоскоти тяги лише наростали в його животі, у рот набиралася липка і противна слина. Але причиною цього була не стільки стійка нікотина залежність, скільки обірвані сподівання. Іще стоячи на ескалаторі, він уже перебирав пальцями в кишені затягані, замацані монети, уявляючи, як віддасть їх тій бабці. Але на виході з метро з усього людського натовпу міліціонер вихопив саме його і попросив показати паспорт, після чого всі ці плани, разом із монеткою 10 копійок, полетіли в каналізацію. Це так сильно ятрило його бажання, що втомлене

і немотивоване сумління в ту мить могло би погодитися навіть на найбільш радикальний метод вирішення цієї проблеми.

— О, бабуль! — з ентузіазмом гукнув Геник, переборовши вагання, — а хочете, я з вами в натуральній формі розщитаюся?

Вона до непристойності противно посміялася, зиркнувши на жіночку з табличкою «СДАМ ЖИЛЬЕ НЕДОРОГО» на грудях, що саме стояла поруч і з цікавістю слухала їхній діалог.

— Натурою, мальчик, будеш дома з жінкою розщитуватися.

— Та нє, ви мене не поняли...

У бігунка на сумці був відірваний хвостик, тому довелося помагати собі пальцями. Всередині на Геника звично чекала купа наїдків, перемотаних газетами і кульками. Серед них були більш-менш цінні штуки, споживання яких не завдавало жодних додаткових клопотів: голубці, котлети, гречаники — точно такі самі, як готували в їхній шкільній їдальні, банки з огірками, приготованими за фірмовим рецептом бабусі з Ніжина, що під горілочку просто-таки падають на зубок, різні дешеві цукерки та пряники. Все це було щедро пересипано купою різноманітного мотлоху: м'які, зморшкуваті, залежані яблука, буряки, цибуля — що йому з усім цим робити? Воно ж просто гниє, а потім летить у смітник. А ще ця срана картопля. Господи, тут же ціле відро тієї картоплі, не менше. Що він, картоплі собі не може купити? Та він готовий ще й переплачувати, аби тільки потім не тягнути її на своєму горбу пішки на сьомий поверх.

Ще навіть не забравши сумку від провідника, Геник уже був готовий викинути половину надісланого прями-сінько у смітник, але тепер у нього з'явилася перспектива мати з того хоч щось.

— Ось дивіться, — він видобув великий білий кульок, — тут картоплі не менше відра. Це домашня, сортова — «Славянка», я сам її садив, сам обгортав, сам вибирав.

— І що мені з тою твоєю картошкою робить? — в її очах загорівся вогник недовіри.

— Та що хочете, — у голосі Геника лунав ледь чутний відчай. — Жарить, варить, тушить, хоч сирою їжте — діло ваше. Вона хороша, це я для себе брав, ось подивіться.

Бабця з острахом зазирнула в кульок, навіть видобула кілька штук на світло вуличного ліхтаря.

— Ну, в принципі похоже на «Славянку». І скіки ти за неї хочеш?

— А що у вас саме дороге? — Геник по-діловому оглядав представлений асортимент.

— Осьо «Капітан Блек» по три пійсят.

— Ну то я візьму його... чотири штуки.

Бабця пхикнула, знову зиркнувши на подругу.

— Іди одсюдова, ділок недоделаний, зо своєю картошкою...

— Харашо, — він склав руки на грудях, ніби натякаючи, що це буде його остання пропозиція, — уговорили, ще докину зверху цибулі й буряку — вони тоже сортові — і візьму за це всього три штуки того вашого «Капітана».

— Одна, і не мороч мені голову.

— Тут ціле відро! — тепер його відчай можна було би почути навіть на протилежному боці вокзальної площі.

— Не хочеш — не бери...

Але Геник хотів і узяв — однак би ця картопля попрямувала в той самий смітник, куди невдовзі полетіли кульки з рештою городини. Лише позбувшись усього зайвого, його сумку можна було нести на плечах без ризику заробити сколіоз.

Знайти вогонь було вже легше — ним курці ділилися значно охочіше. Геник курив прямо на зупинці —